

HRVATSKI PLANINAR

GLASILO HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA U ZAGREBU.

Br. 1.

U Zagrebu 1926. god.

Godište XXII.

Samarske i Kolovratske stijene.

Branimir Gušić

Zagreb.

Rosila je sitna kiša, kad smo na stanici L o k v e sašli s noćnoga zagrebačkog voza. Magle zastiru dolinu Kupe, provlače se među vrhovima. Lišće se na drveću poklapljeni njiše u hladnom vjetru. Kao da je kasna jesen, a ne juni, »cvjetni mjesec« Gorskega Kotara. Činovnik se na stanici čudi, kuda smo se uputili u takovo vrijeme, kad on čitavu noć loži peć u stanici! Pratimo nekoliko časa željezničku prugu u smjeru Sušaka. Pošto smo prešli prodol, zakrećemo stazom lijevo nizbrdo na cestu, što vodi iz Lokava u Fužine. Prolazimo selištem B u k o v a c i krećemo na raspuću lijevo cestom prema Mrkoplju. Lagano se spuštamo nizbrdo. Blatna cesta žalosno teče u tamnom obrubu crnogorične šume, a vršike visokih jela i omorika zatrte su maglom, što kao teška mora prekriva svu krajинu. Prolazimo širokom košanicom, prepunom cvijeća. U žučkastobijelom sagu ivančica i žabnjaka utresen je po koji žbunić svjetlomodrih zvončića i crvenih orhideja. Poklapljene su glavice cvijeća, tužno se njišu u hladnom vjetru, pune kapljica kiše, što se lagano kupe u čaškama. Blatnu je cestu mjestimice voda posve prelila, a uz nju, uz drvenu primitivnu ogradu, šire se grmečci tamnocrvenih divljih ruža. Ljubičasta boja lišća uz ružičasto drvo i kao rubin crvene cvjetne glavice, sa svježim mirisom kiše i proljeća, oživljuju sivi dan.

Prošavši S u n g e r e, priprosto, ali čisto i prijazno mjesto, doskora smo u M r k o p l j u (2 h od žp. Lokve). Dugačko selo, što se razastrlo u tri kraka usred polja istoga imena. Tu smo svratili u gostionu D. Potreta, upravo na raskršću ceste. Trebalо je da odlučimo, hoćemo li tu pričekati ljepše vrijeme ili da prkoseći vremenu zademo u kapelske šume. Ipak smo odlučili da idemo dalje, i ako su sa sivoga neba upravo bezizgledno visjele magle uz obronke susjednih vrhunaca. Cesta zakreće podno C e l i m b a š a, i za $\frac{1}{2}$ sata lagana hoda, sve među crvenim grmečcima ruža i cvjetnim livadama ulazimo u T u k, pravo planinsko selo Gorskoga kotara. Bijele kućice toga selišta raštrkane su u dnu doline po cvjetnim obroncima M a j - v r h a i S a m a r a. Pod Samarom vodi put kraj »čudotvorne« vode živilje, daleko znane, na O k r u g l i c u p o l j a n u. Bijele, dugačke kuće, obično jednokatnice, šindrom pokrivenе, svojim čistim upravo pometenim dvorvima, prijazno pozdravljaju došljaka. Prozori puni crvenih pelargonija, što svoje dugačke zelene hvoje spuštaju niz svjetlo ožbukane zidove, podsjećaju na slovenska alpska sela.

Navratili smo se kod lugara Nikole Radulovića, u čijem su srežu bile mnogo godina Samarske stijene. Stoga mu je dobro poznat onaj čitav kraj, zavirio je on u sve nedoglede i škrapine, vrtline i dulibe prašume Samarskih stijena, često lovio lov u onoj divljači, slijedio trag medvjeda ili zvjera sakriven u grmlju na vukove. Ponudio nas je svježom varenikom, uslužan i dobre volje kao svagda. Skoro smo

pošli dalje. Nad lugarevom kućom prelazimo stazom na cestu, što se tu sa nekoliko okuka prilično strmo uspije na Matića poljanu. Kraj posljednje kuće s desne strane opet ostavljamo cestu, te krećemo uz ogradu cvjetnom košanicom uzbrdo. Jak vjetar tjera magle, što su čitavu jutro lijeno visjele uz obronke, uzdiže i kida po obzoru, pa se tako na mahove ukazuju tamni vrhunci okolnih bregova. Opet kratimo cestu, te se lijevo strmom stazom uspinjemo na nju na početku **Matića poljane**. Dugačka poljana proteže se daleko među vrhovima, prepuna cvijeća. Nebrojeno mnoštvo ivančica i žabnjaka, crvene, žute i ljubičaste orhideje, kojih opojan miris svaki val vjetra raznosi daleko u okolinu, u gustom i sočnom zelenilu planinske paše, prekriva tu prostranu košanicu. Okolni su vrhovi pokriveni neprozirnim velom tamne šume, a daleko тамо u pozadini, iza čitavoga niza glavica i vrhova, gole litice **Bijelih stijena!** Vjetar sve jače tjera magle, gdjekada na čas zablijesne i sunce kroz koji otvor, prelijeva svoje drhtave zrake po pognutim glavicama cvijeća, a nebrojene kišne kapi odsijevaju u svim bojama duge. Časkom ga opet nestaje, da se javi dalje negdje, da se zatalasa nemirnom površinom šume. Tako prolazimo tom cvjetnom košanicom, koja je puna mirisa planinskog proljeća, a na teške naše okovanke trusi se žučkasta niežna pelud. Prošavši košanicu na početku šume gdje se lijevo uzbrdo odvaja kolnik ispod **Jančevice** na **Vrbovsku poljanu**, nailazimo na zapuštenu drvenu potleušicu. Žalosno se stisnula pod okriljem ogromne jеле, samotna, napuštena. Mi pratimo i dalje našu cestu, što se kao dugi zarez vijuga tim nepreglednim šumama. Prolazimo obroncima, zaobilazimo prodore i ponikve, kojima tek naslućujemo dubinu u gustoj zeleni šume. Uspinjemo se na **Planu**, ulazimo u nepregledni labirint vrhunaca i dolina, ponikava i prepada. Svaki nas korak sve više udaljuje od ljudskih naselja, sve dublje zalazimo u carstvo kapelskih šuma.

Već smo davno ostavili za nama Matića poljanu, a cesta naša, prerasla krovom i travom, gubi se sve dalje u dubinu šuma. Vjetar lama vršikama drveća i goni oblake jednoličnom brzinom putem sjevera. Odakle samo dolazi ta nebrojena vojska sivih mrkonja? Neprestano se pojavljuju svježe falange na južnome nebuhu, da odmah zatim učine mjesta novim došljacima. Eto uspeli smo se i na visinu **Begove Staze**. Prolazimo zabitnim gorskim proplankom, punim cvijeća i sočne planinske paše. Zapušten pastirski stan na lijevoj strani uz cestu, žalosno sanjari o prošlim vremenima i uzalud čeka, da ga glas klepke i veseli zov čobana probudi iz snatrenja. Desno nad tamnom šumom četinara uzdiže se dugačka **Crnakosa**, a iza jednoga zavoja, još prilično daleko pred nama, bijele se kamene gromade **Samarskih stijena** iz zeleni šuma. Što se više prikućujemo strmim obroncima, to ka menitiji i divlji postaje kraj.

Nasuprot kamenu, na kojemu je označen 13. km, ostavljamo cestu, što se dalje ispod Bijelih stijena spušta u Jasenak, te krećemo desno u šumu. Idemo dnom neke dolinice, najprije nekoliko koraka bez puta, a zatim slabo vidljivim nogostupom označenim zatesima. Sve dublje ulazimo u ogromnu prašumu. Nogostup skoro zakreće desno uz neki strmi obronak, a mi i dalje pratimo zatese lijevo uza stranu. Penjemo se uz strme obronke, obilazimo prepade i ponikve, gubimo se u visokom korovu, što nam seže sve do ramena, u gustiju ljeskovine i u pleteru šmugora prevaljenih oriša. Visoke, ravne bukve dižu nad nama neprozirni zeleni svod svojih krošanja, a debla golemih jela i omorika, te grbavih favora rebara, gube se u tom zelenilu, da visoko gore šire svoje grane. Tmurna je danas šuma, nema pjevica, da ožive taj divlji kraj, tek udaranje gorske žune u šupljikavo deblo uginulog oriša prenosi se među stijenama. Sve dalje pratimo zatese, sve dublje zalazimo u tu prашumu, sve više se uspinjemo. Zatesan veliki križ na golemoj bukvici s desne strane nogostupa označuje nam konac današnjega puta. Tu smo, uz slabo vrelo, nakanili ostati nekoliko dana, i odavde ući u labirint Samarskih stijena, do sada tako slabo poznat.

Poviše vode, na maloj ravni podno ogromne bukve s osobito gustom krošnjom, postavili smo šator, dobro ga učvrstili, a da budemo i pred kišom sigurni, naokolo iskopali jamu, da može voda oteći. Narezali smo svu silu paprati, nakršili jelovih i bukovih mladica i tako napravili mekani nastor za dno šatora. Preko toga ogrtači, pa biljac, i nočište je bilo gotovo. Htjeli smo još, da skuhamo topli čaj za večeru, ali je od kiše sva suhad bila mokra, pa nije nikako htjela da uhvati plamen. Tako smo se morali zadovoljiti sa hladnom večerom. Međutim je počelo i kišiti, pojedine debele kaplje lijeno su udarale po šatoru, pa smo se tako dobrza sklonuli pod njegovu slabu obranu. Šator smo posve zatvorili, a umor, što od dalekoga puta, što od neprospavane noći, brzo nas je uljuljaо u čvrsti san. Još sam u polusnu čuo šuštanje vjetra u granama i udaranje kiše po šatoru. Ali i toga je brzo nestalo, vani je pao mrak, a nas je obuzeo tvrd san umornih i zdravih ljudi.

Rano smo se probudili, tek je sva ujivalo. Dok se Marijana mučila oko vatre, pošao sam do vode. Tamo gdje je zbog vjetrolomine nastao otvor u zelenom svodu prašume, htio sam proniknuti slabo osvijetljenje zore u tihoj nadi, da će ugledati vedro nebo. Moraō sam čekati neko vrijeme, dok je dan postao jači, jer se u početku, u onom sivom svjetlu, nije moglo razabrati boju neba. Kiša je prestala, a i šum vjetra povukao se na visoke litice okolnih vrhunaca odakle je tek kao daleki mrmor dopirao do naših ušiju. Konačno se razdanilo, a kroz uzak otvor među zelenim krošnjama ugledao sam modro nebo, kojim je vjetar silnom brzinom tjerao mrke sive oblačine. Ipak smo mogli da se nadamo lijepomu danu. A i ptice su to osjetile, pa je šuma što je bila jučer kao izumrla, najednom oživjela. A tek kad je sunce nad susjednim vrhuncem počelo da baca u našu dulibu svoje oštре svijetle zrake, što su tek mjestimice mogle da prokoče put kroz gustu krošnju, tada je čitavom krajinom ovladalo vedro svjetlo raspoloženje.

Brzo smo spremili doručak i uzevši sobom tek najnužnije, krenuli na same kamenjake Samarskih stijena. Kod bukve s urezanom velikom zvjezdom ostavljamo nogostup što se dalje u jugoistočnom smjeru uspinje prama sedlu, te pratimo zatese smjerom istoka. Puta nema, a ni ikakovih drugih ljudskih tragova, tek zatesi svjedoče, da tuda prolazi gdjekada lugar ili tko od rijetkih planinara. Za par časaka dovode nas zatesi na rub strme provalije, gdje podno ogromnih stijena, tu i tamo posve pocrnjelih od vode, u pećini leži nešto snijega. Velika je to sniježnica, što po pričanju lugara Nikole Radulovića, koji taj kraj dobro pozna, gotovo nikada ne ostaje bez snijega, dok ona voda kraj koje eto već treći dan boravimo, ljeti obično presuši. Hladno je i vlažno u dnu sniježnice i tek nam razdrte okomite stijene, pa prevaljeni orijaši prašume, dočaravaju svu divljač toga kraja. Sunčane zrake nikada ne mogu da prodru u tu vrtlinu, a jedino voda, što kaplje niz isprane žljebove izdrtih litica prekida jezovitu tišinu. Mučno se veremo u gustom korovu, provlačimo među šmugorima prevaljenih stabala, teško nailazeći potpornja u tom labirintu krške prašume. Ipak hitimo, da što brže izademo iz te propasti, da se dočepamo sunca i da izbjegnemo jezovitoj divljači te provalije. Neka sovuljaga, što je drijemala u susjednom duplju tiho se šuštavim lijetom izgubila u šumi.

Opet gazimo lisnatim šumskim tлом, a pramenovi sunčanih zraka odsjevaju u brojnim kapljicama, što su još preostale od sinoćnje kiše. Tako stižemo i pred same kamenjake Samarskih stijena. Daljnji nam uspon brani bijela ispucana stijena, puna žljebova i raspuklina, škalja i pukotina, gdje su iz malo zemlje crljenice izrasli buseni prakrasnih modrih akvilegija. U visokoj zelenoj krošnji ne možemo stijeni dogledati kraja i badava tražimo zgodno mjesto za uspon. Tu nam dobro dolaze zatesi, što nas vode dalje na desno podno tih nebottičnih stijena sve prema sjeverozapadu. Sve više dolazimo u stijene. Velike bukve i ostala bjelogorica ostaje u nizini, a mrka šuma četinara uzima nas u svoje okrilje. Nema više u toj visini velikih šumskih orijaša, a i manje jele i omoričke teško nalaze uporišta u plitkom sloju humusa, što je šuma stvorila kroz stoljeća. Zatesi vode nas sve više.

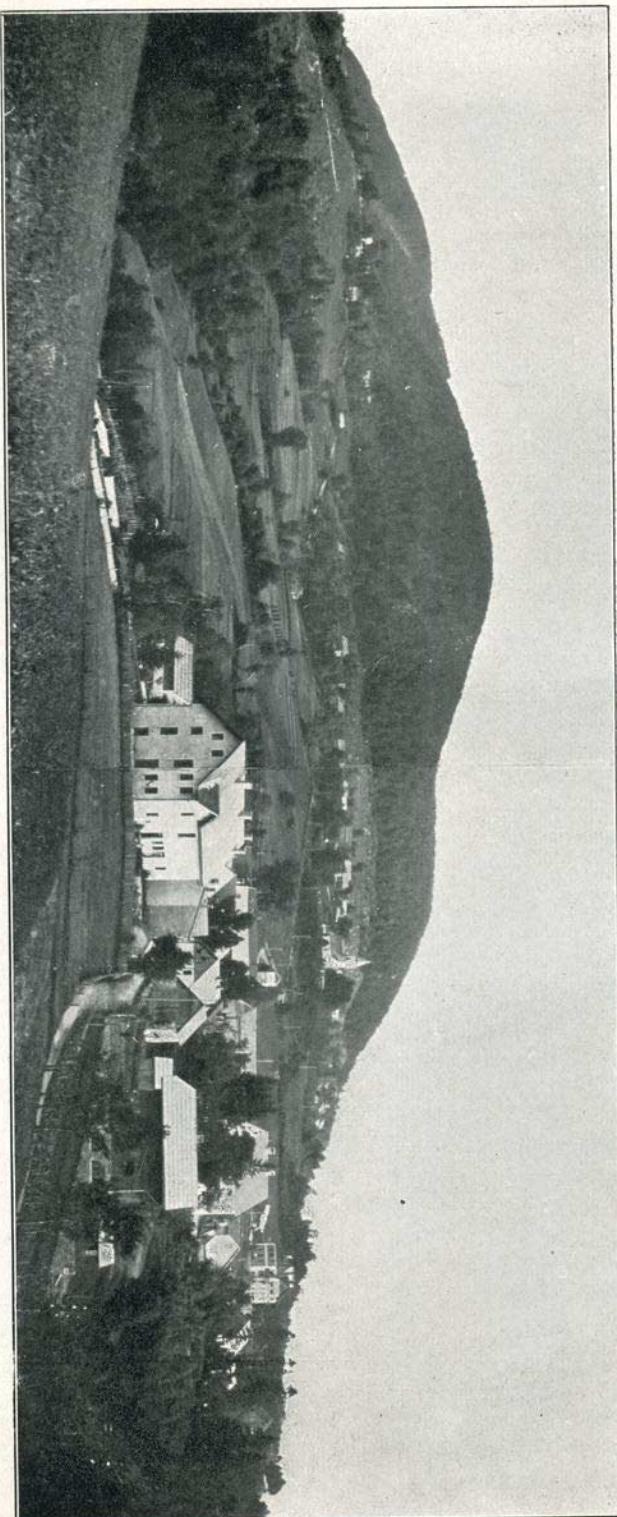
Veremo se preko korijenja, zaobilazimo litice, skačemo preko prevaljenih omorika, što bezbrojem svojih grana kao kakova žičana zapreka preče daljnje napredovanje. Dolazimo do maloga zaravanka, utisnutoga među liticama, prepunog modrih glavica akvilegija. Posve uz rub raširila je neka planinska ruža svoje trnovite grane, a tamnocrveni cvjetovi, sa žutim prašnicima u sredini, jasno iskaču na bijeloj podlozi vapneca.

Još par koraka i pred nama se najednom otvara duboka provalija. Okomita stijena ruši se nekoliko stotina metara u dubinu, da se izgubi u tami prašume, što je pokrila drio dulibe. Nasuprot nama bijele se kamenjaci sjeverozapadne skupine Samarskih stijena, sa bezbrojem tornjića, škrapa i litica. A sve se ruši duboko strmo u tu dubinu, što se duboko zasjekla među stijene. Na desno izviruju iz zelenila prašume mnogobrojni rastrgnani vrhovi Bijelih stijena, od kojih nas dijeli duboka propast, kuda smo se uspeli od Begove Staze do našega logorišta. Nad zelenim se svodom prašume, tek tu i tamo izdiže vršak kojega osobito visokoga orijaša, a šuma prekriva sve propasti, sve jarne i nedoglede, kojima obiluje ovaj najdivljiji kraj Hrvatske. Preko zareza Begove Staze naslućujemo među vrhovima cvjetne poljane: Mili v ojk u, Vrbovsk u, Okruglic u, Rapavic u i druge, a nad svim tim graniči obzorjem duga kamenita glavica Bje lo la si c e, na istočnom kraju koje izbija iz tamne šume svjetla zelen Gomirkovice. Tu zakreću zatesi lijevo, smjerom jugoistoka. Strmo se uspinjemo uza litice, mjestimice i po četvero i doskora smo iznad šume. Još nekoliko koraka preko oštре kamene ploče, te uzanom raspuklinom okomito uvis i mi smo na vrhu!

Dokle god seže pogled, posvuda nepregledna šuma! Guste zelene krošnje bukava ispremiješane su sa tamnim vršcima jela i omorika, a tek gdjegdje svjetlo-zeleno lišće favora rebraša, u vječnom kretu, podsjeća na svagda nemirno more. Svaki se udarac vjetra čuje već izdaleka kako se približuje, oko ga prati kako ziblje krošnjama drveća, dok i samoga čovjeka ne oblijeva šum bezbroja grančica i lišća. Iz svega se toga izdižu kao snijeg bijeli i svijetli tornjevi Bijelih i Samarskih stijena, kao dva golema gotska hrama, sa nepreglednom raznolikošću veličine i oblika. Daleko na jugu svijetle se bijele litice Kolovratskih stijena, nad kojima oko u zelen-kastoj boji obzorja uzalud traži more. A iznad svega jasno, modro nebo, na kojemu se tek posve na sjeveru, kao izgubljene barke njije nekoliko malenih oblačića. Daleko nad VI. Javornicom riše neka orlina svoje krugove u modrom horizontu, a sunce sve jače žari drhtavi uzduh ljetnoga dana.

Pošto smo se tu malo odmorili i nešto založili, spremili smo naše stvari pod neki kamen i krenuli dalje. Htjeli smo da razgledamo stijene, da se spustimo u koju od brojnih ponikava, da se uspnemo na koji susjedni vrhunac. Pošli smo grebenom, što spaja naš vrh (kota 1255) sa najjužnijim vrhom (kota 1288). Penjali smo se veoma oprezno, jer se greben na obje strane okomito ruši u provaliju. Samo kamenje ne daje gotovo nikakove sigurnosne potpore, jer je silno krhko, pa smo za svaki hvat morali tek ispitati čvrstoću. Čas smo išli vrhom grebena, čas smo se verali uza stranu, da se odmah zatim spustimo u kakav zarez ili da se probijemo među tornjićima. Napredovali smo vecma polagano i trebali preko tri sata dok smo dohvatali i drugi vrh. Vratili smo se istim grebenom. Veličanstveni su pogledi u duboke propasti i zelene vrtline, na susjedne stijene i litice, tornjiće i gromade, isprane od vode i razdrte od gromova. Velike kao snijeg bijele plohe vapneca izmjenjuju se sa zelenim zaravancima, punim planinskoga cvjeća. Modre akvilegije, visoki narančasti lijerovi, žute glavočike i bijele ivančice oživljuju duboku zelen sočne planinske trave. Iz kakove raspukline pružili su žbunići malenih gorskih zvončića svoje modre glavice, a našli smo i runolista, velike bijele zvijezde, sa dugoglastim kao mrazom posutim listićima. Vratili smo se na kotu 1255 i srdili se na neukusnost dvojice »planinara«, koji su susjednu stijenu iznakazili sa četvrt metra visokim slovima svojih imena naslikanim crvenim minijem.

GORSKI KOTAR: SKRAD I SKRADSKI VRH (1044 m).

FOTO: DR. J. POLJAK.

Dugo smo još sjedili na vrhu, i promatrali dva orla, što su kružila nad susjednom ponikvom. Uzalud kušamo očima prodrti gustu krošnju prašume, što ljubomorno prekriva naš sutrašnji put prema Stalku. Slušamo obijanje vjetra o susjedne hridine i pratimo bijele oblačice, što plove velikom brzinom prama jugu. Promatramo susjedne glavice Bijelih stijena, koje kao da su obamrle u podnevnoj vrućini ljetnoga sunca, a daleko ispreka možda sa susjedne Milivoke, donosi vjetar na mahove dozivanje čobana drežničana. Od časa do časa prestaje vjetar, a blagi mir povećava dojam velike, silne tištine oko nas.

Već se sunce daleko priklonilo zapadu kad smo počeli da silazimo. Istim putem lagano smo se spuštali, a sunce je već bilo davno zamaklo iza naše dulibe kad smo stigli do logorišta. Dugo smo još sjedili uz vatru pred šatorom i prisluškivali brojnim glasovima noćne prašume, dok nas nije san potjerao na počinak.

Nikako se ne damo iz tih prašuma! Zaključili smo da danas ostajemo na Karlinoj vodici, malenom proplanku usred tih silnih šuma sa pravim vrelom žive vode. I tako ležim ispred šatora u sočnoj planinskoj travi i gledam, kako sunčane zrake izmiču sve više uz susjedni obronak. Drveće, što je do sada posve mirno uzdizalo svoje krošnje u čisto, modro ljetno nebo, počinje se gibati pod lahom večernjega vjetra, što s visokih kamenjaka Samarskih i Bijelih stijena silazi u dolinu, kao preteča tamne noći. Brojni glasovi pjevica zamiru jedan za drugim, ni otkuda ljudskoga glasa, samo život prirode odjekuje u predvečerju.

(Svršit će se).

O Uskrsu na skijama pod Triglavom.

M. Madle

Zagreb.

Blago proljetno sunce slalo je svoje posljednje večernje pozdrave našemu bijelomu Zagrebu, kad se na Veliki Petak žurila jedna skupina skijaša na kolodvor, da dostigne Münchenski brzovlak. Bili smo šestorica, koji odlučismo da provedemo svoje usksrsne blagdane na planinama tik pod Triglavom, koji je u to vrijeme zaognut još u duboko zimsko ruho. Vodstvo je preuzeo iskusni alpinist gosp. dr. G. Mayer. Vrijeme vožnje do Jesenica prošlo nam je u razgovoru s našim iseljenicima za Ameriku, koji su istim vlakom putovali, veoma brzo. U Jesenicama se je izvan programa noćilo. Međutim navukoše se laki oblaci preko Karavanka i Julijskih alpa, pa nas zaokupi briga, kakovo li će vrijeme biti sutra i narednih dana.

Nemalo bili smo ražalošćeni, kad nas je u subotu probudila sitna kiša. No kako je vrijeme u Alpama veoma nestalo, nije nam to zadavalo velikih briga, jer smo računali da će vrijeme krenuti na bolje. U toj nadi odvezemo se prvim jutarnjim vlakom u Mojstranu. Nakon što smo dobili ključeve od Staničeve kuće i obavijestili se kod lovca gosp. Rabiča o prohodljivosti našeg zasnovanog puta, krenusmo po kiši u dolinu Vrata. Obavijesti, koje nam je dao gosp. Rabič, nisu bile baš povoljne. Izabrani put do Staničeve kuće trebao je da nas vodi uvalom između Cmira (2393 m) i Urbanove špice (2408 m). U toj uvali, a na visini od po prilici 1500 m uzdiže se jedna oko 10 m visoka stijena, koja veže obronke Cmira s onima od Urbanove špice i koja je samo na jednom mjestu prolazna, i to vrlo teško. Taj uspon bio je samo ljeti nekojima poznat, ali to nas nije ustrašilo, jer nam je poznato, da se ljeti teško prolazna mjesta zimi često lako svladavaju.

Kiša, koja nas je već dovoljno promočila, bila nam je stalnom pratilicom na hodu dolinom Vrata. Došavši do tako zvanih galerija odlučismo, da sačekamo neće li kiša prestati, pa da krenemo dalje, a u protivnom slučaju da noćimo u lovačkoj kući Sv. Huberta pred Aljaževim domom pa da kod povoljnog vremena nastavimo sutradan naš put. Magla, koja se je već spustila duboko u dolinu Vrata, raz-

micala se je katkada na minute, i mi vidjesmo uvalu, kojom nam je trebalo proći. Svi smo zaželjeli, da onamo što prije stignemo. Već je otkucao i drugi sat poslije podne, a kiša je padala bez prestanka, pa stoga odlučismo, da ćemo noćiti u lovačkoj kući. Promočeni od kiše sušimo naša odijela u ovom ubavom šumskom domu, praveći razne prognoze za slijedeći dan. Nakon obične turističke večere legosmo rano na počinak, da se odmorimo za napore slijedećeg dana.

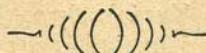
Uskrst! Dan veselja i radosti! Ali Dolina Vrata pruža nam tužnu sliku; oni silni bregovi zaogrnuti su u nepreglednu maglu, a kiša ponavlja još uvijek svoju monotonu pjesmu. Usprkos tomu odlučismo oko devet sati da krenemo dalje, pa u slučaju da bi vrijeme bilo odviše loše, možemo se i vratiti. Osjećaj, kao da smo zasuđjeni u onoj kući, bio nam je neugodan. I krenuli smo. Nakon pola sata hoda došli smo već do takovog snijega, da smo mogli prikopčiti skije na noge. Magla, ta naša najveća neprijateljica toga dana, nije htjela da se digne, dok se je kiša postepeno pretvarala u soliku, a kasnije u sitan snijeg. Uspinjasmo se neumorno sve na više. Naš aparat za mjerjenje visine pokazivao je već 1500 m, kad se najednom pojavlji pred nama ona stijena, koja nam je trebala biti najvećom zaprekom na putu. Ta nam se je prikazala kao veoma strma ploha, potpuno prekrita snijegom, a uspon preko nje bio nam je u kratkim serpentinama samo igračkom. Mali odmor i podnevni zalogaj nad njome bila nam je nagrada za provaljeni naš put. Međutim je magla postajala sve gušćom i počeo je da duva jaki vjetar. Taj je našu vlažnu odjeću na nama ponovno osušio. Često ne vidjesmo niti deset koraka pred sobom i tako prokušavajući teren korak po korak, uspinjasmo se sve na više. Da ćemo zalistati, nismo se bojali, jer smo znali, da se nalazimo u pravoj uvali, samo katkada na strmijim mjestima krenuo je po jedan naprijed da izvidi, dok smo ga ostali sačekali. Oko četiri sata po podne stigosmo na najstrmije mjesto u toj uvali, a aparat je već pokazivao visinu od 2000 m. Ma da smo bili pred najvećim naporom, ipak smo se tome veselili, jer smo po tome računali da ćemo doskora doći na sedlo između Urbanove špice i Begunjskog vrha (2461 m), to jest tik pred Staničevu kuću. Oko pet sati bili smo faktično na sedlu, no magla je bila tako gusta, da nismo ništa vidjeći, a kamoli kuću, koja stoji u najvećoj blizini sedla. Pravac na nju smo od prilike znali i pokušavali smo više puta da ju nađemo, ali radi guste magle svi naši pokusaji su se izjalovili, jer smo svaki puta došli nad koji ponor i opazili da ne možemo dalje, pa se vratismo natrag na sedlo. Tako smo tražili oko pola sata i napoljan smo se morali posavjetovati, što da uradimo. Vremena za promišljavanje nije bilo mnogo, jer je noć bila već na domaku. Jedni su bili za to da se bivakira na licu mjesta u kojem zaštićenom kutu, a drugi su predlagali, da se krene tragom naših skija natrag. Većina je ipak bila za bivakiranje u šatorima (sistem Zdarski), koje smo sobom ponijeli, premda je zima već toliko pritegla, da se je i inje počelo hvatati po nama. No u najvećoj nevolji pomoć je najbliža. Jedan jaki udar vjetra razderao je za nekoliko sekunda maglu i pred nama ukazala se na nekih 200 koraka Staničeva kuća. Ma da nam je ponovno isčezla s vida, uhvativši tačan pravac na nju, bili smo za par časaka kod nje. Otkopavši visoki snijeg ispred vrata, udomisimo se u njoj, kao njezini česti posjetiocici.

Razgovarajući o prevaljenom putu, prošlo nam je vrijeme do večere veoma brzo. Ovu smo si pripravili dobru i obilnu. Osim toga smo se međusobno nudili raznim poslasticama, da odbacimo nepotrebni balast za napore slijedeć dana, jer smo hrane ponijeli odviše sa sobom. Oko deset sati u noći zavladala je ponovno tišina u kući. No već oko pola noći bila je ona ponovno prekinuta, jer je u sobi nastala tolika zima, da je svaki navlačio na sebe sve, što je imao od rezervnog odijela. Usprkos tomu nije nam preostalo drugo nego da još dvaput u noći naložimo peć.

Za uskrstni ponedjeljak bilo je uglavljeno da ćemo ustati u pet sati. Prva nam je pomisao bila, kakav je dan. Na svu sreću vrijeme se u našu korist promijenilo.

Magla se je digla i zgustila u teške oblake, koji su još samo vrh Triglava pokrivali. Ostali obližnji vrhovi kao i Karavanke bile su već posvema čiste, a sunce je svojim jutarnjim rumenilom zasijalo između oblaka i pružalo nam veličanstven izgled na njih. Obuzela nas je radost, jer se nadasmo biti nagradjeni za naš jučerašnji napor. Nakon što smo kuću uredili i prikopčali ponovno skije na noge, uputili smo se u sedam sati prema Kredarici. Dok je vrh Triglava bio još uvijek u oblacima, pružao nam se krasan vidik na zapadni dio Julijskih Alpa kao i na sjeverne Alpe. Razor, Mojstrovka, Jalovec i Visoke Ture pravile su u tim masama snijega neopisivi dojam na nas. Stigavši nakon tri četvrti sata do Triglavskog doma (2515 m), još uvijek nismo znali, kojim ćemo smjerom dalje. Kako su snijeg i vrijeme bili povoljni, odlučimo da krenemo prema Aleksandrovoj kući. I ovdje je počeo naš pravi skijaški užitak. Velikom brzinom spustimo se prema sedlu Krme, a iza nas se snijeg samo prašio. Vrijeme se je sve više poboljšavalo, pa se stoga činilo da ćemo moći izvesti svoj plan, da se spustimo dolinom Triglavskih jezera. Ostavivši pravac spusta prema Krmi, skrenusmo k Aleksandrovoj kući (2404 m), do koje smo stigli oko devet sati. Navikli kod kuće gledati na našim skijaškim izletima samo male snježne livade, ugledali smo ovdje krasne snježne poljane, koje su podesne da skijaš iskuša svu svoju vještinu vozeći se na njima. Nakon tačnog razmatranja terena složili smo se, da krenemo na sedlo Hriberce (2357 m), a to je prelaz u dolinu Triglavskih jezera. Kao najopasnije mjesto na ovome putu pričinjali su nam se obronci Šmarjetne Glave, strmi i ispresjecani gudurama, a zato i opasni radi lavina. Oko podneva bili smo na Doleč sedlu (2151 m) i od njega trebalo nam se još uspeti na Hriberce sedlo. Taj uspon činio nam se kao jedan od najstrmijih na našem izletu, a bio je i naš zadnji uspon. Svladavajući baš posljednje metre visine čuli smo već ovdje tutnjavu lavinu, koje su se spuštale na onim obroncima, što smo ih upravo prošli. Oko jednog sata popodne stigli smo na Hriberce. Pred našim očima raširila se dolina Triglavskih jezera, domovina Zlatoroga, pokrita ogromnim naslagama snijega. Vidik, koji nam se sa ovog mjesta pružio, očarao nas je toliko, da nam se nije dalo poći dalje. No kako je vrijeme već bilo poodmaklo, a imali smo još daleki put da prevalimo, spustili smo se nakon kratkog odmora u zavojima ovom dolinom. Naše daske klizale su po snijegu velikom brzinom. Gornja Triglavска jezera bila su pokrita snijegom, pa stoga od njih ne vidjesmo ništa. Našu vožnju nastavismo istim tempom dalje, izmičući brojnim malim lavinama, koje su se sve češće rušile sa istočnih obronaka ove doline. Prošli smo i dvije velike mrtve lavine, koje su odavale silnu snagu te prirodne alpske pojave. Ovim tokom produžila se vožnja sve do kuće Triglavskih jezera (1683 m). Ovdje smo si priuštili veći odmor i nakon toga krenuli dalje. Prenda nam vožnja poradi sve više mokrog snijega nije više bila toliko brza, postajala je ona zato sve romantičnijom. Kao kroz neki zimski perivoj vodio nas je put šumom dolje sve do poznate stijene Komarče nad Bohinjskim jezerom. Ovdje smo skinuli škije sa nogu i time je prestaо naš skijaški dio izleta. Na silasku sa te stijene bili smo još kod izvora Savice i onda produžili naš put do Bohinjske Bistrice i u pola noći legli na počinak.

Slijedeće jutro našlo nas je ponovno u vlaku i preko Jesenica vratimo se kući. Našim izgorjelim licima pobudili smo zadivljenje kod suputnika. Na njihov upit, odakle dolazimo, pokazali smo im sa ponosom prevaljeni naš put, koji se je donekle iz vlaka vidio. A Triglav bliješto se i nadalje u svojem snježnom ruhu, dok nam nije napokon i njega nestalo iz viда.

Skrad i okolica.

Dr. J. Poljak

Zagreb

U zadnje se doba kod nas u planinarstvu uvriježio običaj, da se planinari samo na pojedine istaknutije i visoke tačke, a gotovo se posve napustila zadaća planinarstva, da se planinari upoznaju sa svim krasotama naše domovine. Gajenje visoke turistike je vrlo lijepa stvar, nu naša zadaća je u glavnom upoznavanje svih prirodnih krasota naših krajeva, da svaki naš planinar dobro upozna te ljepote i da može i druge upućivati na njih. Na žalost danas ima mnogo planinara među nama, koji poznaju svaki pojedini vrh Slovenskih Alpa i sve krasote susjedne Slovenije, a o našim prirodnim krasotama tek je toliko upućen, da zna za Klek, Bijele Stijene, Risnjak, Bitoraj, Medvedak, a po gdjekoji i za Velebit. Neumrli naš Preradović kaže »Tuđe poštuj, a svojim se dići«, a dići se možeš svojim samo onda, ako poznaješ te krajeve u dušu, ako poznaš uz naše najviše glavice i ostale naše prirodne krasote, kojih ima diljem naše domovine. Estetskim upoznavanjem naših prirodnih krasota upotpunit ćemo naše manjkavo znanje o njima, a upotpunjajući naše znanje, postajemo nosioci prave planinarske ideje, koja traži potpuno poznavanje domovine i čuvanje njenih krasota protiv svake tuđinske najezde.

Medu estetski osobito lijepе krajeve spada Skrad sa svojom okolicom. Istina je doduše, da naši planinari planinare i na Skrad, na Zeleni vir i na Skradski vrh, ali ostali upravo prelijepi okoliš posve im je nepoznat. Naša je zadaća, da ih ovim putem upoznamo i s ostalim skradskim okolišem, a na njima je da ga upoznaju i da mu se dive.

Ljetovalište Skrad leži 700 m nad morem tik pruge Zagreb—Sušak, a na sjevernom podnožju Skradskoga vrha. Mjesto se smjestilo uzduž Lujzinske ceste, kućice lijepe i čiste pokrite dašćicama, a gotovo pred svakom kućicom ima ograden vrtić, pun šarolika cvijeća. U mjestu ima poviše gostionica, u kojima se mogu planinari odmoriti, a prenoćište može se dobiti i po privatnim kućama. Okoliš Skrada obrastao je prekrasnim crnogoričnim i bijelogoričnim šumama, pa ove potonje pretežu u neposrednom okolišu Skrada, dok dalje pretež crnogorica. Uspnemo li se do skradskе crkvice, to nam se pruža čaroban razgled prema sjeveru i svjeveroistoku, a u zaleđu nam se uzdiže majestetična trubina Skradskoga vrha. Pogled od crkvice za rana jutra prema sjeveru pruža planinaru nešto nova, nešto, što zasigurno nije jošte vidio ili bar vrlo rijetko. Sjeverno Skrada, podno naših nogu pruža se duboka i široka dolina, koja ulazi u dolinu Kupe, a koja je ogradena podnožjem Drgomlja s lijeve strane; s desne strane uzdižu se slikovite i divlje Kuželjske Stijene, a na kraju obzora uzdiže se poput piramide čunjasti kranjski Snježnik. Cijelom protegom te doline razlilo se izjutra po njoj more, ali ne more vodeno već more magleno. Magleni oblaci prelili su se preko doline i okolišnih brežuljaka, a često sežu tako visoko, da su pod njima Podstene pa i same Kuželjske stijene. Poput uzburkana mora, valjaju se tu valovi razne boje, a tek oko devete ure nastupa plima. Magleno more kao da je dublje palo, a iz njega proviruju glavice brijegeva poput raznolikih otoka i poluotoka, a vađnene stijene strše iz njega put koraljnih grebena iz pučine oceana. Između 10—11 sati presuši to more posvema, a cijeli kraj pomoli nam se pred očima kao kakova fata morgana.

Prema sjeveroistoku pruža se lijep vidik sve do Brod Moravica, koje su se smjestile na brijezu poput malena gradića. Jugozapadno Skrada zaustavlja ti se pogled na kiklopskoj glavi brijeza Kupjak, kroz čije oko prolazi pruga u duljini od 1.124 m. Prorov, koji je najdulji od brojnih prorova zagrebačko-sušačke pruge.

Od bližih šetnja vrlo je lijepa ona puteljkom kroz prekrasnu bukovu šumu do sela Tusti vrh, a odavle opet šumom do Lujzinske ceste. Uspon na Skradski vrh kao najljepšu i najvišu tačku (1044 m) okolice Skrada naplaćuje svaki trud i umor.

Od skradiske crkvice vodi lijep poljski put, oko kojega se nanizaše s lijeva i s desna plodne oranice i miomirisne košanice do brdskog sela Divjake. Od divljačke crkve, koja je ujedno župna crkva cijelog skradskog okoliša, odvaja se prema jugu kolnik do planinskog zatišja Hribac, otkuda započimljje uspon na Skradski vrh. U početku se prolazi travnatim obroncima, a zatim zelenom bukovom šumom. S istočne strane uzdiže se oistar greben, sličan grebenu kod Kuželja, ispod kojega valja proći, da se postaviš na tjemenu Skradskoga vrha. Došav na vrh pruža se daleka ploština, koju je pretežno prekrila vrst grma zanovijet ili negnjil, od kojeg se u mjesecu srpnju žuti cio prostor. Pogled sa Skradskog vrha upravo je veličanstven, jer je izgleda na sve četiri strane; prema sjeveru i sjeverozapadu imamo pred sobom gotovo sve vrhove Gorskoga Kotara sve do Risnjaka i Snježnika i dalje do nebottičnog Triglava, na sjeverozapad do modre Učke, na jugozapadu je Bitoraj, Medvedak, Viševica sa ostalim brijegovima, dok se prema jugu izdižu Bjelolasica, Bijele i Samarske Stijene, Smolnik i Klek, prema istoku uvalila se dolina Dobre, a preko nje vidiš dalje na sjeveroistok Žumberačke gore, Samoborske i Zagrebačku goru, pa za vedra i lijepa dana jsano se razabire Zagreb.

Udarimo li putem iz Skrada preko Divjaka do gorskoga sela Bukov vrh, to ćemo uživati u lijepom razgledu između tih dvaju sela, gdje su se smjestile bujne bukove šume, dobro obrađena polja i miomirisne košanice. Od Bukovoga vrha vodi put prema jugozapadu između brijegeva Kicel i Veliki Laz do planinskog seoca Hlevce. Tu nam upada u oči prekrasna crnogorična šuma kojom je obrasao brije Kicel, dok je Veliki Laz zarastao sjenovitom bukvom. Put zalazi čas u jednu čas u drugu šumu i pred Hlevcem a i dalje nailazimo lijepe i slikovite prisoje i košanice uvičene tankovrhim jelama i omorikama. Od Hlevca obilazeći južnim rubom Kicela, dolazimo do mjesta gdje se nalaze impozantne Kiclove jame. To su zapravo tri ogromna i silno duboka ponora, u koje se slijeva gorski potočić, a koji se u dnu najvećega ponora gubi podzemno. Divlja romantika ovoga kraja, kao i njegova romantika zapanjuju upravo posmatrača, koji se posve prenaša u divlje i romantične krajeve Alpa.

Spustimo li se iz sela Bukovski vrh prema jugu, dolazimo u romantičnu dolinu Bukovske Dobre. Bukovska Dobra dolazi sa podine Javorove kose, pa je zapravo ona začetak rijeke Dobre, koja ponire kod Ougulina u Dulinom ponoru, jer ona ima uvijek obilno vode. Uz desnu obalu naprotiv sela Bukovski vrh uzdiže se strma okomita, kamenita pećina zvana Bukovška stijena, u kojoj se nalazi i omanja špilja, u kojoj je prema pričanju tamošnjih ljudi stanovao nekada pustinjak patuljak. Idući dalje uz B. Dobru zalazimo sve dublje u sjenovite crnogorične šume i nezamjetno se uspinjemo trupinom Javorove kose. Duboka tišina prekidana je žuborom B. Dobre, koja ovdje izvire, i kliktanjem kobca, koji visoko iznad jelovih šiljaka kruži zrakom vrebajući svoj pljen. Odavle dalje uspon je nešto strmiji do pred sam vrh, kada nam se iznenadno ukaže jasna svjetlost, znak da je šuma na izmaku. I doista iza nekoliko časaka uspona evo nas na glavici Javorove kose, odakle je opet prekrasan razgled na Ravnu goru, Sušice, a Bjelolasica ti se pričinjava kao da ćeš je rukom dohvatići. Južna strana Javorove kose je napošumljena, pokrita šumskom travom i risjem, po kojemu su razbacane skupine vitkih breza i bukova grmlja. Mjesto je ovo kao stvoreno za odmor, pa se planinar može ovdje i dulje zadržati odmarajući se i uživajući u prekrasnom okolišu i slikovitosti onoga kraja. Osobitu ljepotu imadu ovi krajevi zimi, kada je sve pokrito snježnim plaštem, a crnogorične šume urešene injem podaju nam sliku osobite draži i prirodne krasote.

Od Skrada vodi popriječni puteljak kroz miješanu visoku šumu do Maloga selca, odavle dalje preko male doline u selo Pečiće odnosno dalje do sela Male ili Bukovske Dobre. I taj je kraj idiličan, pitom i slikovit, pa uz onaj čisti gorski zrak daje izletniku puno uživanje Prirode. Podemo li od sela Male Dobre preko potoka B. Dobre na njegovu desnu stranu, to se nalazimo na području brda Rudač (819 m).

Uspon na Rudač dosta je strm, ali pošto je relativna visina tek kojih 300 m, nije suviše naporan. Sa Rudača je osobito lijep pogled na dolinu Dobre od Brod Moravica do Vrbovskoga. Na sjevernoj strani Rudača, kojih 100 m ispod vrha nalazi se spilja Ledenica, u čijem početku ima lijepih siga od leda, pa ju je vrijedno pogledati. Sa Rudača se možemo spustiti preko sela Petrovići u Srpske Moravice, ili proslijediti put još dalje hrptom do Rajeva brda, a odavle lijepim krajem na Matića selo pa na stanicu Srpske Moravice.

Vrlo je lijep izlet iz Skrada do sela Kupjak, koje leži gotovo za 100 m više Skrada, a odakle je osobiti pogled prema Zalesini i Starom Lazu, poznatim planinarskim točkama za Begovo razdolje odnosno Bjelolasicu i Bijele Stijene. Od Kupjaka možemo se spustiti do istočnog otvora Kupjačkog tunela, a odavle proslijediti put divljom i rastrganom dolinom Jasle potoka, sve tamo do iznad Zelenog vira, a odavle se vrlo strmom stranom uspeti do Skrada. Ovaj je put vrlo naporan i težak, ali nadasve lijep i romantičan.

Zeleni vir je planinarima dobro poznat, pa njegove krasote ne ču stoga zasebno ovdje isticati. I prema dolini rijeke Kupe ima lijepih i romantičnih silaza. Tako je vrlo lijep put od Skrada preko sela Planina, Gorice, Zakraj, Zamost u Brod na Kupi, odnosno do Delnice. Vrlo je lijepa dolina Kupice, kroz koju dolaziš u Brod na Kupi, a odavle u Delnice.

Za upoznavanje okolice Skrada osobito je podesna lijepa jesen, kada dani nisu prevrući i kada je okolica u zasebnom ruhu prema onom za žarka ljeta. Poznato je naime da su krajevi kao što je skradski, gdje su pretežno bjelogorične šume, baš jeseni mnogo ljepši nego ljeti. Razlog leži u tomu, što lišće bjelogoričnih šuma gubi svoje zelenilo, a mjesto njega nastupaju boje od svjetložute do grimizno crvene. Lišće ovakovih boja u jesenskom suncu izinješano sa crnogoričnom šumom daje zasebni kolorit, koji prelazi na cijelu okolicu, uljepšava ju i stvara posve nove krajolike sa posve drugim nastrojenjem, nego što ga pruža isti kraj za ljetnih mjeseci. Uvjeren sam, da će planinari za lijepih jesenskih, a i proljetnih dana naći ugodne razonode u okolini Skrada, tim više što svi ti izleti nisu daleki, pa traju tek nekoliko sati ugodna i lagana hoda.

Naše slike.

Opis slike Skrad i Skradski vrh nalazimo u članku »Skrad i okolicu« pa nam je samo spomenuti, da slika uzeta od podnožja Tustoga vrha iza mjesne škole.

U visini između 700 i 1.000 m nalazimo u južnom Velebitu počam od Prologa, koji stoji nasuprat Crnopca niz kukova, koji se svojim zasebnim oblicima ističu nagađa sve ostale dijelove Velebita. Ova zona kukova povlači se u prije spomenutoj visini diljem cijele protege Velebita, a najviše kukova razvijeno je od Prologa do Saljevoga Kuka. Tu se nižu tornjići, čučavci, stupovi i obelesci, kamenice i zavijutci poput ogromnih puževih ku-

ćica. Površina svih tih oblika izbrazdana je vrlo nježnim žlebićima, koji često postizavaju i znatnih dimenzija, tako da se bizarnost cijele skupine još više uvečava. Takove skupine često podaju sliku kakova kamenita grada sa raznim tornjićima i kulama. Naša slika prikazuje nam ovakovu vrlo zanimivu skupinu jednog dijela Čuževca, omanjeg krškoga polja čija je sjeverna strana ograda nizom fantastičnih kamenih stupova. Čuževac se nalazi jugoistočno Tulovih Greda u blizini druge tokove impozantne skupine stijena zvane Čaber. Sliku je snimio prošle godine na svom putu po južnom Velebitu g. dr. R. Simonović iz Sombora.

Društvene vijesti.

Skupni izleti. U mjesecu siječnju održala je središnjica sljedeće skupne izlete: Dne 10. I. na Okić grad preko Samobora i istim putem nazad; dne 17. I. prilikom zasjedanja »Saveza planinarskih društava, izlet preko Slijemena na Stubičke Toplice; dne 24. I. na Tuhobić u Gorski Kotar i dne 31. I. na Ozalj-grad.

Odlikovani društveni članovi. Njegovo Veličanstvo Kralj na predlog ministra trgovine odlikovao je sljedeće članove Hrv. Plan. Društva: ordenom Bijelog Orla V. stepena odlikovan je zač. čl. i odbornik ing. August Pisačić; ordenom Sv. Save III. stepena gg. Mirk Bothe, društveni podpredsjednik; Vjekoslav Novotni, zač. član i odbornik i predsjednik podružnice »Visočice« zač. član dr. Ivan Gojtan. Srdačno čestitamo!

Planinarska izložba u Bjelovaru. Revna i agilna podružnica HPD »Bilogora« u Bjelovaru priredila je uz pomoć središnjice u Zagrebu vrlo uspјelu planinarsku izložbu u dvorani županijske zgrade u Bjelovaru. Izložba je bila otvorena dne 3. I. u jedan sat o podne, a trajala je tri dana. Otvorenje obavljeno je svečanim načinom u prisуu prvih odličnika Bjelovara i mnogobrojne publike. Središnjicu je zastupao društveni podpredsjednik g. M. Bothe i društveni odbornik D. Müller. Sakupljene je pozdravio najprije predsjednik podružnice »Bilogore« g. V. Borovček i zanosnim govorom, pa je iza govora zamolio g. Bothe-a, da proglaši izložbu otvorenom. G. Bothe otvara izložbu i tumači pojedine krasote naše domovine ističući važnost izložbe u kraju koji se ne nalazi u gorovitom predjelu, a koji je ipak shvatio važnost planinarske ideje. Velika zasluga u tomu ide g. predsjedniku »Bilogore«, koji je potakao tu ideju, a koji je uz g. Müllera najviše doprineo da je ista dobro uspjela. Na večer istoga dana održana je planinarska veselica uz sudjelovanje gradske glazbe i pjevača akademčara iz Zagreba. Tom prilikom palo je više oduševljenih zdravica i odaslanu su brzjavci dvim zaslužnim pionirima planinarstva gg. dr. I. Krajaču, ministru trgovine i industrije i Josipu Pasariću prvom podpredsjedniku HPD i sada drž. podsekretaru u ministarstvu prosvjete.

Nova Podružnica HPD. U Šibeniku je osnovana nova podružnica HPD pod imenom »Kanenar« te je ova uz Sinj i Split treća podružnica društva u kršnoj Dalmaciji. Odbor konstituirao se ovako: Predsjednik Miko Jerinić; podpredsjednik Ivo Čišin Šaja; tajnik dr. Marko Kožul; blagajnik Ferdo Erega; odbornici: Josip Drezga, Ante Kne-

žević, Jure Grubišić, Bruno Bonači, Jakov Tekcanović i Krste Krstić.

Društveni sastanak i predavanje održan je dne 21. siječnja u Hotel Esplendu na kojem je predavao prof. dr. Oton Kučera o svojim planinarskim putovanjima po Štajerskoj, Koruškoj i Primorju (uz projekcije). G. dr. Kučera odazvao se nadalje da održi nekoliko predavanja o svemirskim pojavama, pa će ta predavanja biti od naročitog interesa za planinare već radi samoga predmeta, a i s razloga, što je dr. Kučera vanredan predavač i stručnjak.

OGLAS. Ukinuta povlastica članovima turističkih, planinarskih i sportskih društava. Povlastice za vožnju uz popust od 50% od normalne vozne cijene, koje su bile svojedobno odobrene:

- a) članovima planinarskih i turističkih društava,
- b) članovima športskih društava, i
- c) posjetiocima našega Primorja, stavljaju se van snage.

U Zagrebu, dne 22. januara 1926. — Direkcija državnih željeznica, Zagreb.

Uspon na Tuhobić (1.106). Zimskom usponu na Tuhobić, što ga je dne 24. siječnja o. g. upriličila središnjica, pridružio se i lijep broj članova podružnice u Karlovcu.

Vlakom se putovalo do Fužina, a odavle pješice visokim, smrznutim snijegom, laganim usponom preko sela Benkovac na sam vrh.

Desno, nedaleko sela počinje krasna crnogorična šuma, kojom vodi dobar šumski put, označen zastarjelom markacijom. Čitava šuma prekrita je visokim sipkim snijegom, uslijed čega je i hodovalo znatno sporiji, nu ipak se za 4 sata stiglo na cilj.

Sa Tuhobića, prekrivenog ledenom korom, bio je osobito lijep vidik na okolišne vrhunce, a pogotovo na bijeli Risnjak, Snježnik, zatim Velibit pa na Učku, kojoj se na podnožju prostrala lijepa panorama jadranskih otoka i mora, na kojem je plovilo više jedrenjača.

Uslijed hladnog vjetra i mokre obuće, povuklo se izletnici u brdsko zatišje. Nakon kratkog odmora i zaloga, uslijedio je povratak u Fužine k večernjem vlaku za Zagreb, dok su dvojica planinara uzeli pravac na Bakar. Na tom putu su teško prohodnom kamenitom kršu, naišla su u snijegu na razne tragove divljači, od kojih je bio gotovo utri put. Samo jedan trag neobično velikih šapa, koji se znatno isticao od ostalih, pratio ih je sve do neposredne blizine kolodvora Meje.

Tu su sreli naši planinari prvog čovjeka-zvjerokradicu sa puškom, koji ih je začudeno pogledao, upozorivši ih na opasnost od vukova.

Od kolodvora Meje bivala je klima sve to ugodnija. U samom Baćku pokazivao je termometar + 12° C, dok je u Fužinama zabilježeno istog dana u jutro — 12° C. Zaista ugodan kontrast!

Vlado H—t.

Iz fotosekcije H. P. D. U posljedne vrijeme održala je fotosekcija na svojim redovitim sastancima, nekoliko vrlo uspјelih predavanja koji su od

strane članstva bili vrlo dobro posjećeni. Tako je g. Fran M. Dugan predavao o temi: »Estetika u fotografiji«, — g. Ivo Čabrian »Snimanje u zimi« — g. Ervin pl. Köröskenyi »Oprema planinara amateur-fotografa« itd. Osim toga radi se na pripremama za veliku svjetsku izložbu u Philadelphia te i ovim putem molimo članove da nas u tom radu pomognu sa svojim gotovim fotografijama. Redoviti sastanci sa predavanjem obdržavaju se svakog utorka u društvenoj poslovniци Ilica 37. Gosti dobro došli!

Planinarske vijesti.

Planinarski Savez. Savez planinarskih društava saopćuje nam: U nedjelju, dne 17. siječnja zasijedao je u Zagrebu prvi kongres Saveza planinarskih društava u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Kongresu su prisustvovali delegati svih osnivačkih društava i to: za Hrvatsko planinarsko društvo Josip Pasarić i dr. Zlatko Prebeg, za Slovensko planinsko društvo dr. Fran Tominšek i Makso Hrovatin, za Srpsko planinarsko društvo dr. Stanoje Nedeljković i Luka Radović, za Planinsko društvo »Fruška gora« dr. Josip Pavlaš i profesor Stajić (zamjenik Gaja Gračanin). Sjedište je Saveza ove godine u Zagrebu. Starješinstvo Saveza konstituiralo se ovako: predsjednik Josip Pasarić, tajnik dr. Zlatko Prebeg; potpredsjednici: dr. Fran Tominšek, dr. Josip Pavlaš i dr. Stanoje Nedeljković. Zamjenik predsjednika jest dr. Josip Poljak, zamjenik tajnika dr. Miroslav Hirtz. Nakon pozdrava predsjednika i konstituiranja starješinstva prešlo se na točku dnevnog reda o primitu ostalih planinarskih društava u Savez. Prijavili su se za primitak u Savez Društvo planinara u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, Hrvatski turistički klub »Slijeme«, Zagreb i Primorsko planinarsko društvo »Dinara« u Splitu. Primljeno je kao član Saveza Društvo planinara u Bosni i Hercegovini, dok prijava Hrvatskog turističkog kluba »Slijeme« i Primorskog planinarskog društva »Dinara« za primitak u Savez nije uvažena. U Savezu udružena društva broje 17.000 članova.

Kod poslova Saveza zaključeno je obratiti se na ministarstvo saobraćaja, da za savezna društva uspostavi pogodnost na željeznicama, na ministarstvo prosvjete glede planinarske propagande u školama, na druga nadležna ministarstva glede zaštite planinarskih oznaka, skloništa i uredaba. Zaključeno je nadalje, da sva savezna društva uvedu jednake iskaznice i društvene znakove, te jednolične markacije i napisne ploče. Članovi Sa-

veznih društava uživaju reciprocitet u pogodnosti kod svih Saveznih društava.

Sa kongresa odaslanu su pozdravni brzojavi Nj. Vel. kralju i ministru dru Krajaču.

Kongres je trajao uz jednosatni prekid od 11 do 18 sati.

P R A V I L A

Saveza planinarskih društava u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

§ 1. Ime i sjedište.

Slovensko planinsko društvo u Ljubljani, Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu, Srpsko planinsko društvo u Beogradu, Planinsko društvo »Fruška Gora« u Novom Sadu, stvaraju na osnovu zaključka svojih glavnih skupština »Savez planinarskih društava u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca«.

Sjedište Saveza je prve godine u Zagrebu, druge u Ljubljani, treće u Beogradu i tako naizmjenice po godinu dana. Osnivačka društva mogu sporazumno na kongresu ostaviti sjedište Saveza u kojem od tih gradova i dulje od godinu dana, a isto tako mogu sporazumno odrediti sjedište Saveza, po godinu dana ili više, i u drugim gradovima kraljevine SHS, gdje postaje u Savezu udružena samostalna planinarska društva.

Svako društvo u Savezu ostaje i nadalje poseban pravni subjekt, zadržava svoju imovinu, ime, organizaciju i u svome djelovanju ostaje potpuno samostalno.

§ 2. Područje rada.

Područje rada saveznih društava je:

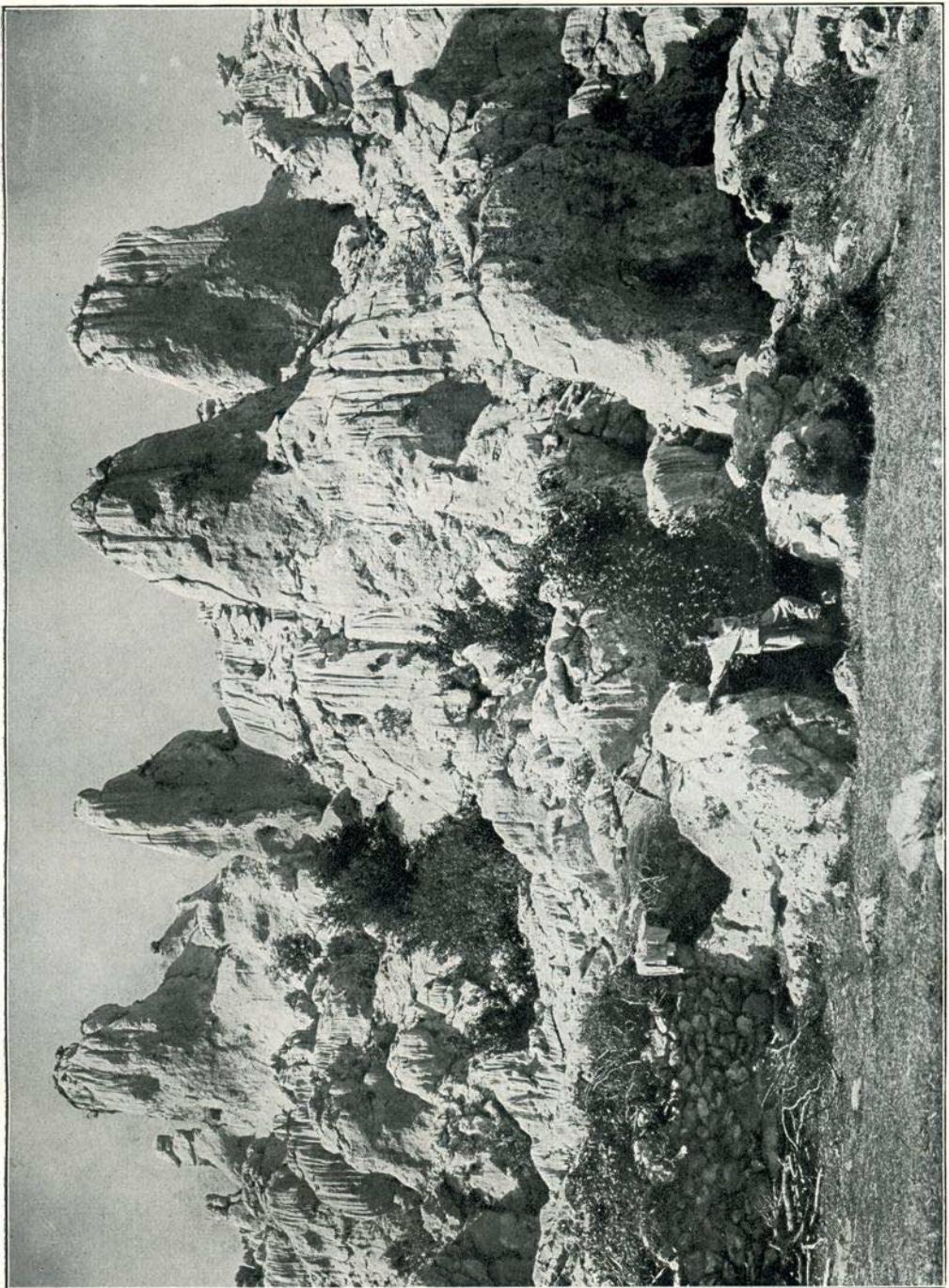
za Slovensko planinsko društvo: Slovenija (dosadanji teritorij);

za Hrvatsko planinarsko društvo: Dalmacija te Hrvatska i Slavonija bez Fruške Gore;

za Srpsko planinsko društvo: Srbija sa Južnom Srbijom i Crnom Gorom;

FOTO: DR. R. SIMONOVIC.

JUŽNI VELEBIT: SJEVERNO-ZAPADNI DIO ČUŽEVCA.

za Planinsko društvo »Fruška Gora«: Vojvodina sa Fruškom gorom;

za Bosansko-hercegovačka planinarska društva: Bosna i Hercegovina.

Članove mogu imati sva savezna društva svuda.

§ 3. Ustrojstvo Saveza.

Svako savezno društvo bira svake godine na glavnoj skupštini po dva delegata, a svi delegati skupa sačinjavaju starješinstvo Saveza. Svakome delegatu izabere se ujedno zamjenik za slučaj odrekuća ili smrti.

Starješinstvo se sastaje svake godine barem jedanput na redovni, a prema potrebi i više puta na izvanredni savezni kongres. Svako savezno društvo zastupano je po svojim delegatima na kongresu Saveza sa onolikim brojem glasova, koliki mu po ustanovljenom brojčanom ključu pripada.

Tekući poslovi Saveza vode se u saveznoj poslovnicu u sjedištu Saveza, a vrše ih delegati brojčano najjačega saveznog društva u sjedištu Saveza. Ovi delegati, odnosno njihovi zamjenici, su ujedno predsjednik i tajnik Saveza, te vode sve poslove i potpisuju sve savezne spise. Njihove funkcije, kao i funkcije svih ostalih delegata su počasne i besplatne.

Potpredsjednici Saveza su po jedan delegat brojčano najjačeg društva u glavnim planinarskim središtima izvan sjedišta Saveza.

§ 4. Svrha Saveza.

Savezu, kao skupnom i izvršnom organu planinarskih poslova i interesa glavna je svrha, da nastoji oko što većeg i intenzivnijega razvijanja planinarstva u kraljevini SHS, te je kao takav predstavnik svih saveznih društava pred vlastima i inozemstvom.

§ 5. Poslovi Saveza.

Da se istaknuta svrha postigne, Savez ima da vrši ove poslove:

a) posreduje, da se postignu zajednički planinarski ciljevi i sporazumno rad na polju planinarstva;

b) zastupa zajedničke planinarske interese pred vlastima i uglavljuje saradnju sa inostranim, naročito slavenskim planinarskim udruženjima;

c) priređuje planinarske sastanke, kongrese i izložbe, i uopće podupire sve pothvate, koji služe ciljevima planinarstva;

d) daje pobudu za osnivanje planinarskih društava u krajevima, u kojima takovih još nema;

e) nastoji oko uvođenja jednoobraznih planinarskih oznaka, napisnih ploča i nacrti za orijentaciju;

f) nastoji o priznanju i utanačenju međusobnog reciprociteta i pogodnosti u planinarskim kućama i skloništima saveznih društava.

§ 6. Članovi Saveza.

Članovi Saveza su osnivači.

Inače članom Saveza može postati svako samostalno plan. društvo u kraljevini Srbija, Hrvata i Slovenaca sa najmanje pet stotina (500) članova, ako ga osnivačka društva na saveznom kongresu sporazumno zaključkom u Savez primu.

Planinarska društva sa manje od pet stotina članova može osnivačko društvo na čijem se području nalazi primiti u svoju vezu kao podružnicu ili planinarski klub.

§ 7. Sredstva saveza.

Vlastitih sredstava Savez nema.

Troškove Saveza snosi uvijek ono društvo, čiji članovi vrše savezne poslove, prema § 3. ovih pravila. Izvanredne troškove za intervencije ili drugo, koji nastanu za pojedina savezna društva, snose dotična društva sama.

Darovi ili prinosi, koji se čine Savezu, imaju da se dijele prema stvarnim ciljevima i potrebama planinarstva, vodeći računa o svima lijepim krajevima naše države. Odluke o tome donose se na redovnim ili vanrednim kongresima saveznih društava. Darovi u nekretninama pripadaju onom saveznom društvu, na čijem se području nalaze.

§ 8. Odnos između društava i Saveza.

Svako savezno društvo dužno je odmah poslje svoje glavne skupštine, ali najkasnije do 1. srpnja (jula) svake godine, poslati saveznoj poslovnicu:

a) izvještaj, račune i proračune kako ih je odobrila glavna skupština;

b) brojčano stanje svih članova;

c) posljedak (rezultat) izbora predsjedništva i upravnog odbora društva;

d) izbor delegata i njihovih zamjenika za Savez.

Društvo, koje namjerno premaši taj rok, ima se odmah opomenuti preporučenim pismom, a ostane li i ta opomena do konca tekuće godine bezuspješna, smatrati će se, da je dotično društvo prestalo biti članom saveza, te će se ono, kao i sva ostala savezna društva o tome obavijestiti.

§ 9. Kongres Saveza.

Redovni kongres Saveza zasjeda svake godine u mjesecu rujnu (septembru), a saziva ga predsjednik Saveza, odnosno njegov zamjenik. Kongres zasjeda svake godine u drugom mjestu, i to u sjedištima saveznih društava ili njihovih podružnica, na domaku planina.

Poziv na kongres sa utvrđenim dnevnim redom mora biti dostavljen svima saveznim društvima, preporučenim pismom, najmanje mjesec dana prije kongresa.

Prijedlozi saveznih društava, koji stignu u saveznu poslovnicu barem osam dana prije kongresa, moraju biti iznjeti sa obrazloženim predlogom predsjedništvu kongresa na raspravljanje, a oni, koji kasnije dodju iznijeti će se na raspravljanje, u koliko predsjedništvo dospije, da zakašnjeli predlog prouči.

Kongres Saveza prima izvještaj o cjelokupnom radu i stanju saveznih društava; nadalje poslovne i računske izvještaje savezne poslovnice o radu Saveza; daje opsolutorij; raspravlja predloge i stvara zaključke o zajedničkim planinarskim svrhama, kao i o sporazumnoj radu u planinarstvu, i dostavlja te predloge i zaključke saveznim društvima na pretres i prihvat, prima nova planinarska društva sa najmanje pet stotina članova i određuje im teritoriju rada; odlučuje o saradjivanju sa inozemnim planinarskim društvima, naročito slavenskim; donosi zaključke o promjeni saveznih pravila; stvara zaključak o mjestu narednog redovnog kongresa i o sjedištu Saveza; uzima u pretres pravovremeno stigle predloge saveznih društava.

Zaključak o promjeni saveznih pravila mora biti stvoren sa dvije trećine ($\frac{2}{3}$) prisutnih glasova; inače se zaključci stvaraju jednostavnom većinom glasova. Ako se glasovi raspolove, predlog se odbija. Odluke, koje prema ovim pravilima uslovljaju sporazuman zaključak osnivačkih društava, ne mogu biti predmet glasovanja na kongresu.

Svako savezno društvo zastupaju na kongresu po dva savezu prijavljena i opunomoćena delegata sa stanovitim brojem glasova prema brojčanom ključu.

Pojedina društva mogu na kongresu zastupati i opunomoćeni delegati drugih saveznih društava. Brojčani ključ ustanovljen je tako, da svako savezno društvo ima za svaku navršenu stotinu članova po jedan glas. Pravo glasa računa se prema članstvu od prošlog prvog srpnja (jula).

Kongres može stvarati zaključke, ako je na njemu po delegatima ili društvenim opunomoćenicima zastupano šezdeset (60%) posto članova u Savezu udruženih društava.

Za raspravljanje hitnih poslova može predsjedništvo u svako doba sazvati izvanredni kongres, a mora ga sazvati, ako to zatraži barem jedna petina glasova (prema stanju članstva od prošlog prvog srpnja), uz označku i obrazloženje

predmeta zbog kojega se traži saziv. U tom slučaju mora predsjedništvo sazvati izvanredni kongres najduže za 14 dana nakon stiglog predloga, uz sazivni rok od 14 dana, koji i inače vrijedi za saziv izvanrednog kongresa. Izvanredni kongres održava se uvijek u sjedištu Saveza. Inače vrijede iste odredbe kao i za redoviti kongres.

Kongresu predsjeda predsjednik Saveza ili u njegovom odsuću najstariji podpredsjednik, a zapisnik potpisuje uz predsjedatelja još perovodja i dva delegata, koji izabere kongres na predlog predsjedatelja.

§ 10. Pristup ili istup društava.

Planinarska društva pristupaju Savezu na osnovu zaključka svojih glavnih skupština, uz uslov, da ih savezni kongres načelno primi.

Prijava za pristup u Savez treba priložiti:

- a) posljednju godišnju bilancu;
- b) iskaz članstva; i
- c) odobrena pravila društva.

Istup iz Saveza može uslijediti:

- a) zbog raspusta ili stečaja društva;
- b) ako članstvo spadne ispod pet stotina;
- c) ako to zaključi glavna skupština; i
- d) zbog isključenja dotičnog društva iz Saveza, koji se zaključak donosi na saveznom kongresu samo radi trajnog postupanja protiv pravila i interesa Saveza.

§ 11. Obranički sud.

Sporove između pojedinih društava, kao i između društava i Saveza rješava obranički sud. Za ovaj sud svaka stranka označuje po dva člana, a oni izaberu predsjednika; ne slože li se u njegovoj ličnosti, tada predsjednika imenuje predsjedništvo Saveza. Isto tako imenuje predsjedništvo Saveza i članove obraničkog suda, ako ih koja stranka za četrnaest (14) dana od urečenoga poziva predsjedništva ne imenuje. Izabrani predsjednik određuje sjedište obraničkog suda. Lica zainteresirana u dočinom sporu, isključena su od izbora u obranički sud.

Protiv odluke obraničkog suda nema priziva ni utoča.

§ 12. Raspust Saveza.

Savez se raspušta:

1. ako iz Saveza istupe društva, koja predstavljaju većinu u Savezu zastupanih glasova, i
2. ako ga vlast raspusti.

U tim slučajevima, sa eventualnom imovinom Saveza postupa se prema odredbi posljednjeg stava § 7. ovih pravila.

U SPOMIN PLANINSKEMU TOVARIŠU!

Ob rek obalah — val šumi
v glasovih žalih — več ga ni!
Še slavček v logo — toži
več ga ni — več ga ni!

Slavica kaj znaš, da je Otto na umoru! So me spraševali tovariši v vlaku na Sveti večer ko sem se peljala domov. Zabolelo, in čudno se mi je stisnilo srce — misli so mi pa celo pot uhajale nazaj k umirajočemu tovarišu. Zmenili smo se, da ga gremo takoj po praznih obiskati! Ali prepozno sem prišla nazaj! Včeraj smo ga zakopali — so mi rekli tovariši, ko sem se informirala kaj je znjam!

Umrl?

Nisem mogla verjeti!

Torej ni te več med nami? Ne bomo več skupaj hribolazili? Nikdar več ne bomo išli skupaj v visoke gore! Nikdar več ne bomo skupaj na Golici trgali — Narcis — Encijana! Nikoli več iskali na strmih grebenih planink! Nikoli več ne bomo skupaj gledali izhod solnca vrh planin — ne se veselili prekrasnom razgledu — ne se čudili navpičnim skalama slovenskih planin — nikoli več!

Ali prišla bo spomlad, in poletje v deželo. Nad Mirogojem nad tvojim grobom Otto bojo žvrgolele ptičice, in zelenela bo travica. Toplo solnčece bode sijalo — a iz Triglava bodo zadnje lavine grmele v dolino Vrata. Med grebenimi, in kamnjenjem Tičarice bodo pokazale glave prve najlepše planinske cvetlice. In takrat bomo mi tvoji tovariši išli gori — natrgali velike šopke planinskega cvetja za tebe, da okinčamo tvoj grob s cvetjem iz planin, katere si tako ljubil.

Ti pa spavaj mirno!

Nisi pozabljen! Spominjali se te bomo na vsaki turi. Iz vsake ture Ti bodemo prinašali cvetja — obiskovali tvoj grob, in se pogovarjali s teboj, ker dober hribolazec nikdar ne pozabi zvestega tovariša!

Naj Ti bo lahka zemljica — Hrvatska! Meni — nam vsem pa je žal po — tebi!

Slavica.

Opskrba planinarskih kuća i skloništa aeroplana. Poznato je s kakovim je poteškoćama vezano opskrbljivanje planinarskih kuća i skloništa u visokim gorama. Znamo iz iskustva što znači nositi 2000 m. a tviše i najmanji teret a pogotovo kada je potrebno više toga, da se domese do koje visoko ležeče kuće, za opskrbu planinara. Težak je to i mučan posao več kod nas kod opskrbe kuća pod Triglavom na pr. a pogotovo kod kuća koje leže još više i do kojih se dolazi po najopasnijem putu preko klisura, snijega i ledeniaka. Pogotovo je podizanje planinarskih kuća poradi toga vezano na

silne troškove, i polaganu izgradnju, jer treba od najmanjega čavla do najtežih balvana sve nositi na ledima. Opskrba planinarskih kuća biva iz dana u dan sve teža, s razloga što sve više raste broj planinara osobito u ljetnim mjesecima, a i u zimskim mjesecima skijaši zalaze do najviših kuća. Mnoge Alpinske kuće leže dvije trećine godine pod neprohodnim snijegom, pa je u to vrijeme često onemogućen svaki donos provianta.

Ta okolnost potakla je na misao, da službu opskrbe u visokom gorju preuzmu aeroplani. Današnji normalni tipovi aeroplana mogu da nose teret od 300 do 500 kilograma brzinom od 13 kilometara na sat prema određenom cilju, a da u 30 minuta postignu apsolutnu visinu od 3500 m. Koliku množinu i kojom brzinom bi opskrbljivao ovakav aeroplan planinarske kuće, držim da je svakom jasno, a važnost takova opskrbljivanja neprocjenjiva je. Ovoga ljeta poduzeti će se pokusi s ovakovim opskrbljivanjem prvi puta po južno-njemačkom Aero-Lloyd u ötztaškim Alpama. Pripreme su u toku. Pregоворi izmedu južno njemačkoga Aero-Lloyda i sekcije D. Ö. Alpenvereina Mark Brandenburg uznapredovali su toliko, da bi u ljetu ove godine došlo do ostvarenja te ideje. U to ime gradi se več specijalni aeroplani, koji će služiti tim alpinskim svrhama. Postupak je predviđen slijedeći: Čvrsti materijal kao drvo, ugljen, željezni dijelovi i t. d. odlagao bi aeroplani bacanjem iz visine od 5—6 m na zato označeno mjesto. Predmete, pak, koji su osjetljivi na udarac kao i živežne namirnice spuštale bi se pomoću padobrana po sistemu Schnittner, a koji nose teret od 25 do 400 kg i koji se odmah razmotaju čim su izbačeni. Tim načinom dakle žele odnosni ugovarači da okušaju prve uspjehe svoje namisli, koja ako uspije biti će za budućnost razvoja planinarske opskrbe i podizanju planinarskih kuća od velike zamašitosti i značenja.

J. P.

O Božiću na Krvavcu. Oprostimo od obilnoga božićnoga stola, da se uputimo u smjeru Slovenije. Na prvi dan Božića smjestimo se nas četvero planinara u ljubljanski voz što keče u 10 sati u večer iz Zagreba. Stigosmo u Ljubljani ranim jutrom, gdje nas je dočekao peti član i ujedno voda puta drug K.

Čekajući vlak koji kreće prema Kamniku, opazili smo veči broj skijaša, koji su kako smo vidili ušavši u vlak išli večinom našim pravcem. Tek što smo ostavili Ljubljani upozori nas voda na prekrasan prizor »Kamniške Alpe u jutarnjem suncu«. Prizor koji nam se duboko usjekao u dušu. Pred nama začadene i crne ložione, golo drveće, sve još u polutami poput sablasti, a daleko na horizontu pliva ogromni ledeni briješ u svjetlo modrom

moru. To je klisura Brana, široka i visoka zaođeta u krasno zimsko ruho, do nje se uzdiže Planjava, lijevo ponosni Grintavec, a pred njima naš cilj Krvavec (1853 m.).

Nakon jednosatne vožnje evo nas u ubavom Kamniku, gdje malo založimo i zatim se uputimo putem, koji vodi preko sela Šenturške gore, kamo stigosmo oko 1 sat poslije podne. Tu smo se odluče odmorili, da skupimo snage za naš dalji put. Ostativši selo počeli smo se odmah dosta strmo uspijnjati lijepim šumskim putem do podnožja Sv. Ambroža (1084 m.) odakle smo imali prvi puta prekrasan pogled na Kamnišku, Ljubljansku i Kranjsku dolinu. Iz dubine tih dolina dopirala je do nas svečana jeka božićnih zvonova, čiji nam se melodični akordi pričinjavaju kao tajanstvena pjesma u proslavu našega planinarskoga Božića. Uspinjući se sve dalje šumskim putem gubila se postepeno i ta zvonjava, a tako pod uplivom njenim i ne opazimo da stupamo već po snijegu. Ispočetka bijaše mokar, kasnije sve suhlji, a na Jezercu (1435 m.) bijaše potpuno smrznut. Uz grobni muš Prirode bez ikakova lahora stupasmo laganim korakom mimo pustih pastirskih koliba, odakle ugledasmo našu prvu metu »koču pod Krvavcem«. Osvjetljena purpurnim zrakama zapadajućeg sunca u silueti pričinjala nam se kao neki duh, koji nas svojom hipnotičkom snagom privlači. I doista ubrasmo naše korake u koliko nam je to dopuštao strmi uspon toneći zajedno sa posljednim zrakama grimizne kugle sunca bijasmo posve zaboravili, da će nas doskora prekriti tama. Voda potražuje markacije koje su označene na dašćicama pričvršćene o debele kolce, koje se u sumraku još donekle raspoznaaju. Još kojih 200 m. i evo nas kod koče. No to je bilo lako reći, ali teže učiniti! Strmina je bivala sve jača, led sve veći, a mi kao pravi planinari odosmo na put, bez užeta, bez svjetiljke, bez dereza i dobrih štapova. Drug C. jedini je imao cepin, a ja umjesto svega toga imao sam gola koljena, što mi je na onom ledu osobito olahkotilo put. Jedina nam pomoć na tom doista napornom putu bijaše dakle cepin druga C. i naše batine, s kojima se snažno zabadalo u zaledeni snijeg i tako se lagano pomicalo naprijed. Nakon kojih 50 m. takova uspona, oklizne mi se sestra, nu na sreću ostaje na mjestu jer se je zadržala o batinu zabodenu u snijegu. Gorje od nje nastradao je sadržaj njene naprtinjače. Kod pada otvorio se nekako njen žep, a niz strminu ode svijeća, žigice i magnezijevo svjetlo.

Mjesec je već dobrano odskočio, ali je prikrit oblacima, na zapadu je još horizont slabo osvjetljen, svuda vlasta nijema tišina, a mi jedan za drugim, korak za korakom, tili i zadubeni u misli, koje nam taj čas valjda bijahu iste: »Koča«. Još kojih 50 m. uspona, ali u tami tih pedeset metara i u onom zamrznutom sniježnom terenu pričinjalo nam se kao nekoliko kilometara dugi put. Konačno je popustila strmina, uslijed česa nam se u tami pojaviše obrisi koče, pa skupivši još jednom sve sile ubrasmo korake i u 6 sati na večer dočinimo naš današnji cilj »Koču pod Krvavcem« (1700 m.). Cijeli put od Kamnika, računajući i odmor u Šenturškoj gori do kuće trajao je 7 sati, a za zadnjih 200 m. potrošismo preko jednoga sata.

Kuća bila je puna Slovenaca »smučara«, bilo ih 24 na broju a od toga 3 dame. U lijevom kutu prostorije stajaše bor, desno uz kuhinju glinena oveća peć, uz koju su visjele drvene priječke urešene mokrom odjećom, a mi se smjestimo za posljednji prazni stol. Prijazna i pripravna opskrbnica ubrzó udovolji našim željama, pa uz pomoć unutrašnjosti naših nahrpnika složimo božićnu večeru. U ugodnom razgovoru prosjedimo do 9 sati, kada se spremimo na počinak, u zajedničkoj sobi na mansardi. Nakon ugodna sna, prekinuta trenutačnom epizodom zavlačenja pod pokrivaće, jer je pred jutro osjetljivo zahladilo, bijasmo već u pol 7 na nogama. Osvanuo je prekrasan i sunčani dan, vidik na sve strane upravo opojan, vrhunci kao Kočna, Grintovec, Štoržič, Košuta, Stol, Baba, cakle se u svom zimskom rahu, a ponosni Triglav, ta egzotična gradevina u carstvu Julskih Alpa diže ponosno svoju sijedu glavu i prati budnim okom oko sebe okupljenu djecu. Nauživši se ovog prekrasnog jutarnjeg razgleda, brzo se spremimo za daljni put. Nahrptnike ostavimo u kući, da uzmognemo što lakše napredovati do samoga vrha Krvavca. Uz dosta veliki napor od preko pola sata, a uz pratnju gipkih skijaša stigosmo na sam vrh. Tu nas je iznenadio jaki vjetar uz dosta nisku temperaturu od 7° ispod ništice, pak smo se stoga odlučili na brzi povratak. Kod silaska upotrebili smo razne načine za što brži silazak, među inim zasebnu smučarsku metodu, s kojom bijah za par časova kod kuće. Nakon kratka odmora i okrepe zaputisimo se put Kamnika, ostavljajući teška srca, predivne prizore zimske Prirode, a uživajući što smo tako lijepo i ugodno sproveli Božić, u tim tihim i mrnim visinama, daleko od ljudskog međeza i ljudske zlobe.

V. Horvat.

SADRŽAJ: *Branimir Gušić*: Samarske i Kolovratske stijene. — *M. Madle*: O Uskru na skijama pod Triglavom. — *Dr. J. Poljak*: Skrad i okolica. — Naše slike: (Str. 10.). — Društvene vijesti. (Str. 11.). — Planinarske vijesti. (Str. 12.).

Izdaje »Hrvatsko Planinarsko Društvo« u nakladi »Nakladne zadruge Hrv. Planinara« u Zagrebu. Odgovorni urednik: prof. dr. Josip Poljak. Tisak: Nadbiskupske tiskare u Zagrebu.